Wydanie poranne.
Nr. 272. Poniedziałek 28 września 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy: Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Moskale pchają się na Węgry.
Cofnięta obietnica autonomii dla Polaków.

Cofnięta obietnica dla Polaków.

Frankfurt, 28 września.

„Frankf. Ztg. donosi z Zurychu:

„N. Züricher Ztg.“ powtarza za pismami rosyjskiemi następujące doniesienie: Rosyjski generalissimus obecnie cofa przyrzeczenie co do autonomii Polski. Uzasadnia to tem, że w bitwie pod Lwowem polscy Strzelcy walczyli po stronie austryackiej i że konstytucya byłaby została udzieloną Polakom tylko wtedy, gdyby wszyscy Polacy byli się zachowali lojalnie. Manifest do Polaków zresztą nie miał żadnego podpisu tak, że pod względem prawno-państwowym jest bez znaczenia.

Moskale prą z Galicyi do Węgier.

Budapeszt, 27 września.

„Budapester Korrespondenz“ donosi:

Poszczególne mniejsze oddziały rosyjskie, jak się zdaje, usiłują koło przełęczy karpackich podjąć dywersyę. Wczoraj odbyła się koło przełęczy Użok w komitacie Ung mniejsza potyczka między naszymi oddziałami, wysłanymi dla obrony przełęczy, a grupami rosyjskiemi. Dziś przyszło koło Toronya w komitacie Marmarosz do starcia, ale Rosyanom nie udało się w którymkolwiek punkcie wkroczyć przez granicę. Potyczki odbywające się w oddaleniu od widowni wielkich wypadków, naturalnie nie mają żadnego znaczenia. Widocznym ich celem może być odwrócenie uwagi od głównego placu wojennego i niepokojenie ludności. W uznaniu tego widocznego zamiaru i w słusznej ocenie ich wartości leży zarazem ich udaremnienie.

Wywiezienie metropolity Szeptyckiego.

Petersburg (przez Berlin), 28 września.

Metropolita grecko-katolicki we Lwowie hr. Szeptycki został przewieziony do Niżnego Nowogrodu.

Walki niemiecko-francuskie.

Berlin, 28 września.

Sztab generalny podaje do wiadomości:

Wielka główna kwatera dnia 26 września wieczorem: Nieprzyjaciel, wykorzystując swe koleje, rozpoczął daleko sięgający **atak** na najskrajniejsze prawe skrzydło wojska niemieckiego. Jedna dywizya francuska, która posunęła się ku Bapaume, została przez słabsze siły niemieckie **odpartą**. Także w innych miejscach atak został powstrzymany. W środku frontu bojowego nasz atak na poszczególnych miejscach **posunął się naprzód**.

Zaatakowane forty zamykające na południe od Verdun **wstrzymały ogień**. Nasza artylerya stoi obecnie w walce z siłami, które nieprzyjaciel ustawił na zachodnim brzegu Mozy.

Zresztą na innych polach wojny sytuacya jest **niezmieniona**.

Ogromne straty.

Berlin, 28 września.

Dzienniki ogłaszają wiadomość rotterdamską, według której „Times“ stwierdza, że w dotychczasowych walkach we Francyi Anglików z Niemcami, Anglicy stracili **1100 oficerów** w zabitych, rannych i jeńcach z ogólnej liczby 3000. Wśród poległych znajduje się także **dowódca artyleryi**, generał brygady Findlay.

Szczegóły zatopienia krążowników angielskich.

Berlin, 28 września.

O zniszczeniu trzech krążowników przez łódź podwodną „U 9“ donoszą pisma:

Rankiem 22 bm. znajdowała się łódź podwodna „U 9“ o 20 mil morskich na północny zachód od Hoek van Holland, jadąc na południowy zachód. Morze było spokojne, pogoda jasna, ale częściowo mglista. Około 6 godziny rano ujrzano z „U 9“ trzy wielkie angielskie krążowniki, płynące obok siebie w dalekich odstępach w linii poprzecznej i zbliżające się do łodzi w przeciwległym kierunku. „U 9“ postanowiła naprzód **zaatakować** okręt jadący w środku i wykonała swój zamiar, zadając temu krążownikowi, (był nim „Abukir“) **śmiertelny strzał**. Krążownik zatonął w kilku minutach. Gdy dwa towarzyszące mu krążowniki zbliżyły się do miejsca, gdzie „Abukir“ znikł pod wodą, wykonała „U 9“ **skuteczny atak torpedowy** na „Hogue“. I ten zniknął w krótkim czasie w falach. Teraz zwróciła się „U 9“ przeciw „Cressy“ i prawie natychmiast **po strzale torpedowym** zaczął statek tonąć, płynął chwilę bokiem do góry a potem zatonął. Cała bitwa trwała od pierwszego strzału torpedowego do ostatniego **prawie jedną godzinę**. Krążowniki angielskie nie dały ani jednego strzału.

Wiadomość dzienników angielskich, jakoby w pobliżu znajdował się okręt towarzyszący łodzi podwodnej i to pod holenderską flagą, jest taksamo **nieprawdziwą**, jak opowiadania rozbitków o kilku łodziach podwodnych, z których jakoby kilka zostało zniszczonych przez strzały działowe. Prawdą jest, że w całej walce brała udział tylko jedna łódź podwodna.

Prasa szwajcarska przeciw Anglii.

Berlin, 28 września.

Pod napisem „Zamach“ występuje „N. Züricher Ztg.“ ostro **przeciw Anglii**, która wciąga do walki **żółe i czarne hordy przeciw białym**. Tu nie wchodzą wcale w grę Niemcy, tylko europejskie interesy i „prestige“ całej białej rasy. Jest to **zamach na Europę**, jeżeli przyznaje się w niesłychanem zaślepieniu Japonii prawo mieszania się w sprawy Europy, a tem samem poświęca się całe „prestige“ i stanowisko Europy w Azyi.

W obronie księży.

Kolonia, 28 września.

„Köln. Volks Ztg.“ pisze:

Jak się dowiadujemy, władze cenzuralne otrzymały z urzędowej strony następujący okólnik: W prasie ostatnimi czasy kilkakrotnie powtarzano niepotwierdzone pogłoski o udziale katolickich duchownych w okrucieństwach w Belgii. Czasami dodawano do tych wiadomości komentarze w formie nienawistnej dla duchowieństwa katolickiego. W interesie utrzymania zgody wewnętrznej w narodzie niemieckim podczas wojny jest koniecznem, aby przeciw tym uogólniającym, wielką część ludności obrażającym publikacyom z całym naciskiem wystąpić.

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

Kronika wojenna.

Zagrzeb. Burmistrz Holjac otrzymał od generała-majora Bekicsa następujące doniesienie: „Wyrażam stoczwartej chorwackiej brygadzie pospolitego ruszenia za jej dotychczasowe stanowisko przed nieprzyjacielem uznanie komendy korpuśnej. Tylko tak dalej. Nie ustępujcie, lecz zwyciężajcie“.

* * *

Cholera.

W Wiedniu.

Wiedeń. Z departamentu sanitarnego ministerstwa spraw wewnętrznych donoszą: Dnia 27 b. m. skonstatowano bakteryologicznie **dwa dalsze wypadki cholery w Wiedniu.** Chodzi o dwóch wojskowych, którzy przybyli 25-go, względnie 26-go z północnego placu boju.

Na Węgrzech.

Budapeszt. Podług sprawozdań nadeszłych do ministerstwa spraw wewnętrznych, dnia 26 b. m. skonstatowano w kilku komitatach **10 nowych wypadków cholery.**

Głos „wschodni”.

Sekcya wschodnia N. K. N. uczuła się wkońcu zniewoloną — po parokrotnych komunikatach, pochodzących z sekcyi zachodniej, a podkreślających, iż za stan t. zw. legionu wschodniego sekcya ta żadnej odpowiedzialności przyjmować nie może — do następującego przedstawienia „owoców“ swej działalności:

Ze Lwowa wyprowadzono w chwili, gdy zagrażało najście przez wroga, około $3^1/_2$ tysiąca ludzi. W drodze do Sanoka, a potem do Jasła i Mszany, liczba ta powiększyła się, gdyż przyłączyli się młodzi ludzie z różnych okolic, bez wyboru.

Po ustaleniu warunków, na podstawie których powstać miały Legiony, i przedstawieniu ich członkom oddziału wschodniego w Mszanie, powzięli oni różne decyzye.

Największa część tych, którzy należą do pospolitego ruszenia regularnego, wolała zgłosić się do tej służby w liczbie ponad 2000. Część rozeszła się. Wreszcie część zarówno należących do pospolitego ruszenia jak i nienależących w liczbie około jednego tysiąca zgłosiła się do Legionu i złożyła w Legionie przysięgę pospolitego ruszenia dnia 26 b. m.

Prezes sekcyi wschodniej N. K. N.: *Cieński.*

Legiony.

Komendę nad Legionami polskimi objął Karol Trzaska **Durski,** marszałek polny porucznik.

Pułk trzeci jest sformowany. Na czele jego stanie podpułkownik **Homiński.**

Do Legionu przydzieleni zostaną oficerowie: syn i bratanek generała Durskiego.

Wymarsz wszystkich zorganizowanych Legionistów w pole nastąpi **w najbliższych dniach.**

Miejsce formowania czwartego pułku będzie w tych dniach ogłoszone.

Wojskowy organ urzędowy w Niemczech w języku polskim.

„Gazeta wojenna“, organ urzędowy niemieckiej głównej komendy wojskowej z orłem pruskim w nagłówku, począł wychodzić w języku polskim, jako tygodnik, nakładem, drukiem i pod redakcyą głównej komendy wojskowej. Numer pierwszy datowany dnia 22 września. Artykuł wstępny omawia „przyczyny wojny“ i kończy się słowy: „Zwycięstwo Niemiec, to swoboda Polski! Zwycięstwo Rosyi, koniec Polski!“ Drugi artykuł zestawia, co mówią „inne państwa o wojnie“, i podnosi, że „Polacy winni ufać Niemcom i **powiedzieć sobie, że stworzenie niepodległej Polski i upokorzenie Rosyi leży w politycznym interesie Niemiec“.**

Ponieważ w numerze niema mowy o przedpłacie, a jako miejsce wydawnictwa oznaczono ogólnie główną kwaterę, przypuszczamy, że urzędowy organ głównej komendy wojskowej, wydawany w języku polskim, będzie przez władze rozrzucany bezpłatnie.

Zaostrzenie się zatargu grecko-tureckiego.

Ateny, 27 września.

Ateńska agencya donosi: Według pewnych wiadomości, bułgarskie bandy maszerują w porozumieniu z Turkami. Bandy, liczące **tysiące ludzi,** usiłowały przekroczyć granicę, zostały jednak odparte. Jedna banda, złożona z Bułgarów i Turków, przedsięwzięła w tej samej okolicy próbę taką, przyczem padło 9 Turków.

Rząd grecki odpowiedział na notę turecką z 20 b. m. w sprawie skonfiskowania posiadłości muzułmanów w Epirze przez rząd grecki. Rząd grecki **przyznaje się** do zabrania posiadłości muzułmanów, jednakże chodzi tylko o dobra muzułmanów, którzy wyemigrowali i zabranie ich dóbr stanowi tylko rekompensatę za skonfiskowanie posiadłości Greków, którzy zmuszeni zostali do opuszczenia Małej Azyi i Tracyi.

Rząd grecki gotów jest w stosownym czasie wdać się w rokowania o wzajemne odszkodowanie, jeżeli rząd turecki zezwoli zbiegom greckim na powrót do ich siedzib.

KRONIKA.

Poniedziałek 28 września.

Nowiny krakowskie.

Następny numer „Naprzodu“ wyjdzie **dziś o godz. 6 wieczor.**

Aresztowanie. St. Wyrzykowski, b. komendant placu w Zakopanem, został za **tchórzostwo, szerzenie fałszywych niepokojących pogłosek, za nakaz rozbrojenia się legionistów i za nakaz spalenia składu intendantury w Zakopanem,** aresztowany w niedzielę o godzinie $4^1/_2$ po południu w „Esplenadzie“, gdzie po ucieczce z Zakopanego grał w szachy.

Ewakuacya Krakowa. Wczoraj rozpoczęły działalność komitety obywatelskie, powołane, by ułatwić wyjazd z obrębu twierdzy. Przez cały dzień zgłaszało się wczoraj sporo osób o wyjaśnienia i bezpłatne bilety. W komitetach informowano, że miasto muszą opuścić wszyscy, nie mający dostatecznych zapasów żywności, oraz ludzie, nie mający środków utrzymania. Takie osoby będą **bezwarunkowo przymusowo wydalone,** a przymusowe wydalenie **pozbawia dotyczące osoby wszelkiej opieki rządowej.**

Dobrowolnie wyjeżdżający będą mieli zapewnione w gminach morawskich bezpłatne pożywienie na koszt państwa i odpowiednie pomieszkanie aż do ustania wojennych stosunków, poczem będą przewiezieni z powrotem do Krakowa.

Najniechętniej wyjeżdża uboga ludność, żyjąca z pracy rąk. Zachodzi obawa, że ludność ta narazi się na skutki przymusowej ewakuacyi. W magistracie zgłaszały się wczoraj setki osób po pożyczki na wyjazd. Na dworcu od dwóch dni zapanował ożywiony ruch. Wczoraj wieczorem wyjechała większa liczba osób, którym przyznano pożyczki ewakuacyjne. Tym osobom nie wolno wyjeżdżać pociągami ewakuacyjnymi. Pociągi te kursować będą **od dziś** z nowego dworca towarowego na Krowodrzy.

Dla właścicieli bydła w gminach podmiejskich. Właściciele gospodarstw podfortecznych, podlegających ewakuacyi, pragnący sprzedać swoje bydło, zechcą zgłosić sztuki przeznaczone na sprzedaż w Tow. rolniczem w Krakowie (plac Szczepański 8 III piętro), gdzie obecnie urzęduje dyrekcya gal. spółki bydła „Pecus“, pomagająca do najkorzystniejszego spieniężenia bydła. Zgłoszenia można wnosić osobiście lub listownie w terminie jak najszybszym, aby można było sprzedaż zorganizować z jaknajwiększą korzyścią dla rolników.

Wznowienie prenumeraty.

Ponieważ wszystkie korespondencye pocztowe w obecnym, wyjątkowym czasie doznają znacznego opóźnienia i terminowo określić się nie dadzą, przypominamy, że czas najwyższy **wznowić prenumeratę na październik.**

NADESŁANE.

Wydawca: **Ignacy Daszyński.** — Redaktor odpowiedzialny: **Franciszek Kubanek.** — **Drukarnia Ludowa, Kraków,** Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).